

نگرش زوج‌های نابارور، پرسنل درمان ناباروری و محققان جنین‌شناسی نسبت به شخصانیت جنین انسان

مرجانه کیسان^۱، ماهرخ دولتیان^{۱*}، سامان معروفی زاده^۲، رضا عمانی سامانی^۳^۱- دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه مامایی، تهران^۲- پژوهشگاه رویان، پژوهشکده زیست‌شناسی و علوم پزشکی تولید مثل جهاددانشگاهی، مرکز تحقیقات اپیدمیولوژی باروری، گروه اپیدمیولوژی و سلامت

باروری، تهران

^۳- مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

روش‌های پیشرفته کمک باروری نوین علی‌رغم این‌که فرزند را برای زوج‌های نابارور به ارمغان آورده، همراه آن مسائل اخلاقی، حقوقی و فقهی بسیاری را به میان آورده است. در سیر درمان ناباروری جنین‌های زیادی تشکیل شده که ممکن است به مصرف نرسیده و به‌صورت منجمد نگهداری شوند. هم‌اکنون هزاران جنین به‌صورت منجمد در مراکز ناباروری نگهداری می‌شود که می‌توان از آن‌ها در پژوهش، آموزش و اهدا به زوج‌های نابارور استفاده کرد یا آن‌ها را به دور ریخت. سؤال اساسی در رابطه با این جنین‌ها این است: جنین چیست؟ آیا می‌توان آن را انسان یا انسان بالقوه در نظر گرفت؟ یا فقط یک توده سلولی یا یک موجود زنده است؟ هدف از این مطالعه بررسی نگرش زوج‌های نابارور، کادر درمان ناباروری و محققانی که با جنین انسان سر و کار دارند نسبت به جایگاه اخلاقی این جنین‌هاست. پرسشنامه‌ای طی یک مطالعه کیفی از طریق مصاحبه با صاحب نظران و مرور منابع طراحی شد. سپس این پرسشنامه توسط ۱۸ متخصص رشته‌های مربوط روایی محتوی و توسط ۲۰ زوج نابارور روایی صورتی انجام گرفت. سپس این پرسشنامه توسط ۲۰۳ زوج نابارور، ۵۴ تن از اعضای کادر درمانی و ۴۹ پژوهشگر تکمیل شد. نتایج: در مرحله‌ی پیش از لانه‌گزینی، اکثریت در هر سه گروه جنین را غیر انسان در نظر داشتند. در مرحله‌ی پس از لانه‌گزینی در رحم، اکثریت زوج‌های نابارور و کادر درمان اعتقاد به انسان بودن جنین داشته ولی بیش از نیمی از پژوهشگران (۵۱ درصد) اعتقاد به زندگی انسانی در جنین داشتند. در مرحله‌ی فتال نیمی از زوج‌های نابارور آن را انسان ندانسته ولی اکثریت بقیه، آن را انسان بالقوه می‌دانستند. پس از ولوج روح موافقت اکثریت با انسان بودن جنین اظهار شد. قبل از ولوج روح اکثریت قابل توجه زوجین و کادر درمان، جنین را انسان ندانسته اما تعداد قابل توجه پژوهشگران آن را انسان بالقوه می‌دانستند.

واژگان کلیدی: شخصانیت، جنین، جایگاه اخلاقی، لانه‌گزینی، ولوج روح

* Email: mhdolatian@gmail.com